

УДК 364.4:316.647.82-055.2(100)

DOI <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2026-1-65-72>

Нестерчук Вікторія Валентинівна,

науковий співробітник відділу організації наукової діяльності

Одеського державного університету внутрішніх справ,

м. Одеса, Україна.

nv_viktoriia@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-0279-3898>

Данильчук Лариса Олексіївна,

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри соціальної педагогіки

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Полтава, Україна.

larkaterdan@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-7156-5071>

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ЩОДО ЖІНОК: КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД

Постановка проблеми. Домашнє насильство над жінками є складним і багатofакторним асоціальним явищем, що порушує базові права жінок та становить серйозну загрозу для суспільної стабільності, подолання якого потребує інтегрованого підходу, що включає правові, соціальні, інституційні та індивідуальні механізми захисту. В умовах посилення соціальних ризиків, особливого значення набувають системи різних видів допомоги, які гарантують не лише правову, соціальну й психологічну допомогу, але й комплексну ресоціалізацію жінок, які зазнали домашнього насильства.

Незважаючи на сформовану нормативно-правову базу та діяльність соціальних служб у багатьох країнах, ефективність реалізації заходів із протидії домашньому насильству щодо жінок істотно варіюється, що актуалізує потребу у всебічному вивченні моделей реагування, які застосовуються в міжнародній практиці. Детальне дослідження відповідної практики дозволить виокремити результативні підходи до запобігання домашнього насильства над жінками, виявити ключові механізми міжінституційної взаємодії та засоби соціально-правової підтримки, що, у свою чергу, стане

підґрунтям для їх інтеграції в національну систему протидії цьому явищу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні роки характеризуються зростанням уваги до проблеми домашнього насильства щодо жінок як у міжнародному, так і у вітчизняному науковому просторі. Попри наявність наукових напрацювань, зокрема досліджень О. Крижановської, І. Коваленко, О. Ломакіної, Т. Панталієнко, К. Пісоцької, Н. Щербак та ін., питання аналізу міжнародного досвіду протидії домашньому насильству щодо жінок та механізмів соціально-правової допомоги постраждалим жінкам в українському контексті досі залишається недостатньо розробленим. Водночас, у контексті воєнної агресії, масштабного переміщення населення та поглиблення соціально-економічної кризи рівень вразливості жінок значно підвищується, що вимагає перегляду існуючих підходів до надання допомоги жінкам, які зазнали домашнього насильства. Відтак, постає наукова потреба не лише в узагальненні й критичному аналізі зарубіжного досвіду, а й дослідженні міжнародних соціально-правових практик, що може стати основою як для формування ефективної соціальної політики у сфері протидії домашньому

наси́льству над жінками, так і напрацювання алгоритмів соціально-правової допомоги.

Метою дослідження є аналіз та систематизація з міжнародного досвіду протидії домашньому насильству щодо жінок на різних рівнях реагування з позицій комплексного підходу.

Методологічною основою дослідження є комплексний підхід до огляду міжнародно-правових актів; порівняльний аналіз моделей реагування в різних країнах, контент-аналіз звітів міжнародних організацій таких як Організація Об'єднаних Націй – ООН (*United Nations*), Організація з безпеки і співробітництва в Європі – ОБСЄ (*Organization for Security and Co-operation in Europe*), Фонд ООН у галузі народонаселення – UNFPA (*United Nations Population Fund*), Жінки проти насильства в Європі – WAVE (*Women Against Violence Europe*) та системно-структурний аналіз для виокремлення ключових елементів багаторівневої системи реагування.

Виклад основного матеріалу. В умовах посилення соціальних ризиків особливої значущості набуває надання дієвої соціально-правової допомоги, яка забезпечить комплексний захист жінок від домашнього насильства, сприятиме їх ресоціалізації та виконуватиме важливу роль у забезпеченні прав людини. Вважаємо за необхідне зауважити, що результативність заходів у сфері протидії домашньому насильству над жінками визначається не лише якістю правового і соціального регулювання, а й ступенем інституційної підтримки, яка визначає склад учасників системи надання допомоги.

Здійснений попередньо аналіз джерельної бази, з позицій комплексного підходу засвідчив, що у міжнародній практиці протидії домашньому насильству щодо жінок розрізняють чотири основні рівні реагування: **міжнародний, національний, спеціалізований та індивідуальний**, кожен із яких має специфічні завдання, методи реалізації та напрями профілактики, що дозволяє поглиблено дослідити механізм функціонування систем соціально-правового захисту та оцінити ефективність реалізованих заходів у різних країнах.

На **міжнародному рівні** сформовано низку нормативно-правових документів щодо

запобігання домашньому насильству над жінками, захисту постраждалих жінок та притягнення винних до відповідальності, зокрема: Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (Про ліквідацію усіх форм дискримінації, 1979); Декларація про викорінення насильства щодо жінок (Про викорінення насильства, 1993), Пекінська платформа дій (Пекінська Декларація ООН, 1995) і Стамбульська конвенція викорінення насильства щодо жінок (Конвенція Ради Європи, 2011), які окреслюють *фундаментальні принципи захисту прав жінок та протидії домашньому насильству над жінками*.

Міжнародні організації здійснюють *дослідницьку й аналітичну діяльність*, спрямовану на виявлення ефективних практик, розробку рекомендацій та систематизацію результатів впроваджених програм для протидії домашньому насильству над жінками. Так, ООН ініціює масштабні дослідження, що охоплюють юридичні, судові та превентивні аспекти боротьби з насильством щодо жінок, тоді як ОБСЄ поширює збірники кращих практик, базуючись на аналітичних звітах з країн-учасниць. UNFPA, у свою чергу, аналізує результати реалізації антикризових програм у різних регіонах, роблячи акцент на їхній результативності (Secretary-General's, 2025). Тобто, окрім правового регулювання протидії домашньому насильству над жінками, важливу роль відіграють міжнародні дослідження, що дозволяють аналізувати причини домашнього насильства, оцінювати ефективність впроваджених заходів і формувати доказові стратегії реагування.

Не менш важливим є нагляд Радою Європи за прогресом держав у сфері протидії домашньому насильству над жінками, випускаючи *комплексні огляди ситуації*. У свою чергу, агентство США з міжнародного розвитку (USAID) також надає значну підтримку, вивчаючи ефективність профілактичних заходів, що дозволяє модернізувати політику й адаптувати найкращі міжнародні підходи (Mohseni Tabrizi et al., 2013; Martin et al., 2023).

У країнах Європейського Союзу, зокрема у Франції, Німеччині, Іспанії, Бельгії, Румунії, Греції та Естонії, реалізовано *проект*

TACTICS, метою якого є підвищення компетентності поліції щодо реагування на випадки домашнього насильства над жінками та покращення взаємодії між поліцією, службами підтримки та програмами для агресорів (*TACTICS*, 2025).

Таким чином, міжнародні ініціативи відіграють ключову роль у розвитку обґрунтованих підходів до протидії домашньому насильству щодо жінок, дозволяючи зміцнювати законодавчі та соціальні механізми захисту жінок і вдосконалювати системи превенції.

Окрім загальних міжнародних норм, кожна зарубіжна країна має власну систему у сфері протидії та запобігання домашньому насильству щодо жінок, тобто – **національний рівень** реагування (див. табл. 1).

Загалом, наведений досвід держав на національному рівні засвідчує, що важливими інструментами з реагування та протидії домашньому насильству щодо жінок є криміналізація примусового контролю, ефективне застосування охоронних ордерів і забезпечення комплексної підтримки постраждалих.

Не менш важливими є засоби реагування на домашнє насильство щодо жінок на **спеціалізованому рівні**, що передбачає створення відомств та підрозділів, які відповідають за виявлення, розслідування та попередження таких злочинів (див. табл. 2).

Здійснений науковий пошук засвідчив, що значного поширення у країнах Європи отримала система притулків, кризових центрів та шелтерів, які відіграють вирішальну роль

Таблиця 1

Аналіз міжнародних механізмів на національному рівні

Країна	Механізм/джерело
Велика Британія, Шотландія, США	<i>відбулося оновлення законодавства, щодо оновлення нових форм та видів домашнього насильства, зокрема, примусовий контроль</i> / (Betsy P. Women who are mad. Creative Commons. 2021; Violence Against Women Act of 1994: a federal law aimed at preventing and combating violence against women, providing assistance to victims, and ensuring accountability for offenders. Encyclopaedia Britannica, 2023)
Іспанія	<i>прийнято законодавчі ініціативи, які забезпечили створення спеціалізованих судів з розгляду справ, пов'язаних з гендерним насильством, та запроваджено програми допомоги для жінок, які зазнали домашнього насильства</i> / (Ley Orgánica 1/2004, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género. Boletín Oficial del Estado, 2004)
Франція, Німеччина	<i>впроваджено у правозастосовній практиці використання електронних засобів контролю (зокрема браслетів), що забезпечують цілодобове спостереження за кривдниками та попереджають їхнє фізичне наближення до жінок</i> / (Loi n° 2020-936 du 30 juillet 2020 relative au port du bracelet anti-rapprochement pour les auteurs de violences conjugales. France 24, 2020. ; Legislative proposal for the protection of women against violence in Germany. GermanPolicy. 2025)
Австралія, Канада	<i>в Національних стратегіях щодо зменшення випадків насильства відносно жінок, передбачено міжсекторальну взаємодію органів влади, громадськості та індивідів</i> / (National Plan to Reduce Violence against ; Canada's Strategy to Prevent and Address Gender-Based Violence. Government of Canada, 2017)
Португалія	<i>влада доповнила трудове законодавство нормами, що дозволяють жінкам, які зазнали домашнього насильства отримати відпустку для реабілітації та змінити місце роботи на більш безпечне</i> / (Domestic violence benefits to be granted. The Portugal News. 2023)
Австрія, Швеція	<i>активно застосовуються охоронні ордери як правовий інструмент захисту, що дозволяє запобігати повторному контакту кривдника з жінкою шляхом встановлення тимчасових заборон на перебування поруч або в межах спільного житла</i> / (Regulatory and legal framework. European Institute for Gender Equality)
Нідерланди, Австралія	<i>діють механізми примусового виселення агресора з місця спільного проживання, що дозволяє забезпечити безпеку жінці, та уникнути повторного домашнього насильства</i> / (Martin, T. E., Gover, A. R., & Langton, L. The Relationship Between Formal Help-Seeking and Sexual Orientation Among Victims of Domestic Violence. Journal of Interpersonal Violence. 2023. V. 38(1–2). P. 156–182)
Польща	<i>серед заходів впливу на осіб, які вчинили домашнє насильство, є публічне розголошення вироку, що виступає не тільки правовим заходом, але й засобом морального осуду, який здатен мати превентивну функцію</i> / (Violence against women prevalence estimates, 2018: global, regional and national prevalence estimates for intimate partner violence against women and global and regional prevalence estimates for non-partner sexual violence against women. World Health Organization. 2021. P. 87)

Таблиця 2

Аналіз міжнародних механізмів на спеціалізованому рівні

Країна	Механізм/джерело
Іспанія	створено <i>підрозділи Національної поліції</i> (Unidades de Atención a la Familia y Mujer), що спеціалізуються на справах жінок, виконуючи функції з профілактики, розслідування та підтримки у випадках домашнього насильства / (The Spanish National Police Units for Women and Family Affairs)
Франція	з 2019 року діють <i>структури – Групи захисту сім'ї</i> (Groupes de Protection de la Famille) та <i>Будинки захисту сім'ї</i> (Maisons de Protection des Familles), які об'єднують співробітників поліції, соціальних працівників та психологів задля надання допомоги жінкам, які зазнали домашнього насильства / (European Crime Prevention Network. France: Social workers in Police Stations)
Велика Британія	з 2025 року <i>запущено пілотний проєкт</i> , який передбачає залучення спеціалістів з домашнього насильства до центрів екстрених викликів (служба 999), що покликане підвищити оперативність і якість реагування поліції на випадки домашнього насильства над жінками / (Murray J. Pilot domestic abuse experts to answer 999 emergency calls in England. The Guardian)
Румунія	з 2020 року <i>впроваджено мобільний застосунок Bright Sky RO</i> , який орієнтований на надання інформаційної та психологічної підтримки жінкам, що зазнали домашнього насильства або перебувають у ризикових стосунках. Сервіс надає інструменти для оцінки безпеки, інформацію про види насильства, а також інтерактивну мапу із доступними службами допомоги / (Fundatia Vodafone România. The phenomenon of domestic violence remains relevant in Romania. Bright Sky RO – the mobile app supporting victims of domestic violence, used almost 32,000 times since its launch in Romania)
Грузія	при Міністерстві внутрішніх справ <i>функціонує спеціалізований департамент</i> , що здійснює моніторинг розслідувань випадків домашнього насильства, проводить навчання для слідчих і надає рекомендації, які враховують гендерну чутливість та запобігання вторинній віктимізації (National research on domestic violence against women in Georgia: UNFPA Georgia CO. 2014. P. 151)

у наданні безпечного середовища для жінок, які зазнали домашнього насильства, особливо тих, хто не має можливості негайно залишити місце проживання. Також функціонують Національні гарячі лінії, що дозволяють постраждалим жінкам звернутися за допомогою цілодобово й конфіденційно, забезпечуючи оперативну реакцію відповідних служб на запити про допомогу (Кочеміровська, Христова, 2011). У той час, у деяких країнах – Німеччина, Польща та Албанія, доступ до притулків обмежений наявністю судового охоронного ордеру, що може створювати додаткові бар'єри для постраждалих, особливо у випадках негайної небезпеки (Newsroom, 2025).

Огляд моделей організації спеціалізованих служб допомоги у країнах Європи виявив суттєві розбіжності між державами. Наприклад, у Німеччині, Швеції та Нідерландах діє розгалужена мережа підтримки, включаючи тривалі програми психосоціальної реабілітації та підтримку для мігранток. Натомість, Франція та Іспанія більше зосереджуються на телефонній підтримці та допомозі, яка надається переважно у великих

міських центрах, а не в сільських регіонах. Польща демонструє меншу кількість центрів підтримки, значна частина яких має релігійну орієнтацію і спеціалізується на короткотерміновій допомозі жінкам, що стикаються з насильством (WOMEN, 2019).

Таким чином, загальна ефективність механізмів на спеціалізованому рівні залежить не лише від наявності ресурсів, але й від гнучкості моделей соціально-правової допомоги, рівня доступності допомоги та міжсекторальної співпраці органів влади, поліції та громадянського суспільства. Країни, які мають розвинену мережу недержавних організацій і муніципальних служб, зазвичай формують більш комплексну систему підтримки постраждалих; у таких системах відбувається широка міжвідомча співпраця, включаючи охорону здоров'я, правоохоронні органи, освіту та соціальний захист. Натомість у державах, де структура допомоги обмежується регіональним рівнем або має неформальний характер, ефективність реагування на домашнє насильство часто виявляється нижчою, а доступ до послуг – обмеженим.

Індивідуальний рівень реагування передбачає реалізацію безпосередніх форм допомоги, зосереджених на відновленні життєздатності постраждалих жінок, їх психологічній реабілітації, правовому супроводі та сприянні соціальної реінтеграції в суспільство. У межах цього рівня реалізуються спеціалізовані програми, що охоплюють різні напрями: консультування, правову допомогу, соціальну допомогу, медичний супровід, психотерапевтичну підтримку та професійну переорієнтацію (див. табл. 3).

Загалом, спільною тенденцією для країн Європи є створення безпечного середовища для жінок, які постраждали від домашнього насильства, що включає доступ до житла, правової та соціальної допомоги, фінансової підтримки та психологічного супроводу, з орієнтацією на відновлення людської гідності та життєстійкості постраждалих, також простежується загальна структура індивідуального реагування, що базується на принципах гендерної рівності, клієнтоорієнтованості та взаємодії між органами влади та громадськими структурами. Разом із тим, реалізація цих принципів суттєво варіюється залежно від держави: наприклад, Франція й Німеччина приділяють велику увагу фінансовій підтримці, тоді як скандинавські країни акцентують на довгостроковій психотерапії та реабілітаційних програмах. В Італії та Грузії на передній план виходить професійна самореалізація постраждалих

як засіб досягнення автономії та емансипації після домашнього насильства. Певні програми, зокрема шведська (IDAP) і чеська ініціатива “Stop Violence Czech Republic domestic violence initiative” (див. табл. 3), хоча й використовують спільні інструменти, але розрізняються за глибиною інтеграції в систему соціальних допомог.

Загалом, індивідуальний рівень дозволяє забезпечити комплексну допомогу, враховуючи психоемоційний стан, потреби, досвід та соціальне оточення постраждалих жінок, що є необхідною умовою для ефективної ресоціалізації. Доречно зауважити, що умовою успіху є також забезпечення безперервності соціально-правової допомоги, включаючи доступ до притулку, підтримки після виходу з кризового стану, працевлаштування та супровід у відновленні особистої автономії.

Узагальнення міжнародного досвіду дозволяє стверджувати, що найбільш результативними є ті системи, які: функціонують на основі комплексного підходу; забезпечують безперервність допомоги на всіх етапах від кризової інтервенції до довгострокової реабілітації; поєднують державні та недержавні ресурси; орієнтуються на повагу до гідності, автономії та безпеки жінок; передбачають розвиток превентивних програм і просвітницьких кампаній; включають інноваційні технології (мобільні застосунки, дистанційні сервіси, системи моніторингу).

Таблиця 3

Аналіз міжнародних механізмів на індивідуальному рівні

Країна	Механізм/джерело
Франція	діє система <i>термінової фінансової допомоги</i> жінкам, які постраждали від домашнього насильства, що дозволяє забезпечити базові потреби на період до отримання довгострокової соціальної підтримки / (European Social Network. France: Emergency financial assistance to victims of domestic violence)
Італія	запроваджено <i>ініціативи професійного розвитку</i> , зокрема текстильну лабораторію в Апулії, де жінки опановують традиційне ткацтво та вишивку, здобуваючи економічну незалежність і підвищуючи самооцінку / (Cabries S. At This Textile Laboratory in Puglia, Traditional Craft Is a Vessel for Women's Empowerment. <i>Vogue</i> . 2023. 14 November)
Швеція, Чехія	діють <i>програми ресоціалізації агресорів</i> , орієнтовані на психокорекцію, що включають елементи когнітивно-поведінкової терапії, навчання ненасильницькому спілкуванню та усвідомленню відповідальності за свої дії. Зокрема, у Швеції реалізується програма IDAP / (CEP Probation. Sweden: IDAP–Integrated Domestic Abuse Programme), а в Чехії – ініціатива «Зупинимо насильство», які мають схожі підходи до зміни деструктивних моделей поведінки (Centre of Social Services Prague)
Грузія	створено <i>програми професійного навчання жінок</i> , які залишили притулки, що сприяє їхній економічній незалежності та мінімізує ризик повернення до ситуації насильства / (Georgia's first domestic violence crisis centre opens in Tbilisi. 2016. 26 September)

Висновки та перспективи подальших досліджень. Покликаючись на викладені вище міркування можемо констатувати: здійснений аналіз міжнародного досвіду засвідчив про результативність багаторівневої системи реагування на домашнє насильство щодо жінок, яка поєднує нормативно-правове забезпечення, соціальну допомогу, інституційну підтримку, та індивідуальні програми ресоціалізації. Ефективність моделей надання соціально-правової допомоги постраждалим жінкам визначається їх побудовою на принципах міжвідомчої координації, інтегрованого підходу, наявності політичної підтримки, достатнього рівня соціальних інвестицій і функціонування механізмів громадського контролю.

З урахуванням позитивного досвіду європейських країн, Україна може розбудовувати

ефективну систему запобігання домашньому насильству щодо жінок, яка відповідатиме міжнародним стандартам та актуальним потребам суспільства. Адаптація успішних зарубіжних практик у межах національної соціально-правової політики сприятиме зміцненню інституційної спроможності центрів соціальних служб і підвищенню рівня захисту прав жінок, які постраждали від домашнього насильства.

Подальший науковий пошук у сфері протидії домашньому насильству щодо жінок перспективним вважаємо спрямувати на дослідження бар'єрів доступності соціально-правової допомоги, а саме: впливу територіального чинника (сільські території, малі громади); доступу до допомоги жінкам з інвалідністю, мігранткам, внутрішньо переміщених особам, жінкам літнього віку та ін.

Література

1. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція): Конвенція; Рада Європи від 11.05.2011 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_001-11 (дата звернення: 26.11.2025).
2. Кочемировська О. О., Христова Г. О. Стандарти надання соціальних послуг особам, які постраждали від насильства в сім'ї: міжнародний досвід та рекомендації для України / за заг. ред С. Павлиш. Київ–Запоріжжя : Друкарський світ, 2011. 228 с. URL: https://gender.org.ua/images/lib/standarty_soc_poslug.pdf (дата звернення: 30.11.2025).
3. Пекінська Декларація ООН від 15 вересня 1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_507#Text (дата звернення: 23.11.2025).
4. Про викорінення насильства щодо жінок: Декларація Генеральної Асамблеї ООН № 48/104 від 20 грудня 1993 р. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/165261___165261 (дата звернення: 23.11.2025).
5. Про ліквідацію усіх форм дискримінації по відношенню до жінок : Конвенція ООН від 18 грудня 1979 р. Статус Конвенції див. (995_i41) {Додатково див. Факультативний протокол (995_794) від 06.10.99}. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text (дата звернення: 23.11.2025).
6. Martin T. E., Gover A. R., Langton L. The Relationship Between Formal Help-Seeking and Sexual Orientation Among Victims of Domestic Violence. *Journal of Interpersonal Violence*. 2023. Vol. 38 (1–2). P. 156–182. DOI: <https://doi.org/10.1177/08862605221080150>
7. Ar Mohseni Tabrizi, Ar Kaldi, Javadianzadeh M. The Study of Domestic Violence in Married Women Addmitted to Yazd Legal Medicine Organization and Welfare Organization. *Tolooe Behdasht*. 2013. Vol. 11. Issue 3. P. 11–24. URL: <https://www.magiran.com/paper/1095867/the-study-of-domestic-violence-in-marrid-women-addmitted-to-yazd-legal-medicine-organization-and-welfare-organization?lang=en> (дата звернення: 29.11.2025).
8. Newsroom. Violence against women: GREVIO publishes annual report. URL: <https://www.coe.int/en/web/portal/-/violence-against-women-grevio-publishes-annual-report> (дата звернення: 30.11.2025).
9. Secretary-General's in-depth study on all forms of violence against women. URL: <https://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/v-sg-study.htm> (дата звернення: 02.12.2025).
10. TACTICS. Improving police authorities' responses and follow-up procedures regarding victims and perpetrators of domestic violence. European Network for the Work with Perpetrators of Domestic Violence. URL: <https://www.work-with-perpetrators.eu/tactics> (дата звернення: 28.11.2025).
11. WAVE Report 2015. Report on the Role of Specialist Women's Support Services in Europe. *Women Against Violence Europe*. URL: <https://wave-network.org/wave-report-2015/> (дата звернення: 30.11.2025).

References

1. Konventsiiia Rady Yevropy pro zapobihannia nasylstvu stosovno zhinok i domashnomu nasylstvu ta borotbu iz tsymy yavyshechamy (Stambulska konventsiiia) [Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention)]. (2011). *Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/go/994_001-11 [in Ukrainian].
2. Kochemyrovska, O. O., & Khrystova, H. O. (2011). Standarty nadannia sotsialnykh posluh osobam, yaki postrazhdaly vid nasylstva v sim'i: mizhnarodnyi dosvid ta rekomendatsii dlia Ukrainy [Standards for Providing Social Services to Persons Affected by Domestic Violence: International Experience and Recommendations for Ukraine]. Ed. S. Pavlysh. Zaporizhzhia: Drukarskyi svit. Retrieved from https://gender.org.ua/images/lib/standarty_soc_poslug.pdf [in Ukrainian].
3. Pekinska Deklaratsiia OON vid 15 veresnia 1995 r. [The Beijing Declaration of the United Nations of 15 September 1995]. (1995). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_507#Text [in Ukrainian].
4. Pro vykorinennia nasylstva shchodo zhinok: Deklaratsiia Heneralnoi Asamblei OON № 48/104 vid 20 hrudnia 1993 r. [On the elimination of violence against women: UN General Assembly Declaration No. 48/104 of 20 December 1993]. (1993). Retrieved from https://zakononline.com.ua/documents/show/165261___165261 [in Ukrainian].
5. Pro likvidatsiiu usikh form dyskryminatsii po vidnoshenni do zhinok: Konventsiiia OON vid 18 hrudnia 1979 r. Status Konventsii dyv. (995_i41) {Dodatkovo dyv. Fakultativnyi protokol (995_794) vid 06.10.99} [On the elimination of all forms of discrimination against women: UN Convention of 18 December 1979. Status of the Convention, see (995_i41) {See also Optional Protocol (995_794) of 06.10.99}]. (1979). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text [in Ukrainian].
6. Martin, T. E., Gover, A. R., & Langton, L. (2023). The Relationship Between Formal Help-Seeking and Sexual Orientation Among Victims of Domestic Violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 38 (1–2), 156–182. DOI: <https://doi.org/10.1177/08862605221080150>
7. Ar Mohseni Tabrizi, Ar Kaldi, & Javadianzadeh, M. (2013). The Study of Domestic Violence in Married Women Admitted to Yazd Legal Medicine Organization and Welfare Organization. *Tolooe Behdasht*, 11 (3), 11–24. Retrieved from <https://www.magiran.com/paper/1095867/the-study-of-domestic-violence-in-married-women-admitted-to-yazd-legal-medicine-organization-and-welfare-organization?lang=en>
8. Newsroom. Violence against women: GREVIO publishes annual report. Retrieved from <https://www.coe.int/en/web/portal/-/violence-against-women-grevio-publishes-annual-report>
9. Secretary-General's in-depth study on all forms of violence against women. Retrieved from <https://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/v-sg-study.htm>
10. TACTICS. Improving police authorities' responses and follow-up procedures regarding victims and perpetrators of domestic violence. European Network for the Work with Perpetrators of Domestic Violence. Retrieved from <https://www.work-with-perpetrators.eu/tactics>
11. WAVE Report 2015. Report on the Role of Specialist Women's Support Services in Europe. *Women Against Violence Europe*. Retrieved from <https://wave-network.org/wave-report-2015/>

Нестерчук В. В., Данильчук Л. О. Міжнародний досвід протидії домашньому насильству щодо жінок: комплексний підхід

У статті здійснено комплексний аналіз міжнародних, національних, спеціалізованих та індивідуальних механізмів протидії домашньому насильству щодо жінок, що засвідчує наступне: ефективність соціально-правової допомоги зумовлюється низкою системних чинників: належною нормативно-правовою базою, інституційною підтримкою, міжвідомчою взаємодією, гнучкістю моделей реагування та доступністю сервісів для постраждалих. У сучасних умовах посилення соціальних ризиків, конфліктів і криз соціально-економічної стабільності забезпечення спеціалізованої, доступної, безпечної та доказової допомоги жінкам, які постраждали від домашнього насильства, набуває статусу пріоритету державної соціальної політики та сфери захисту прав людини. Виявлено, що міжнародний рівень реагування виконує базову функцію у формуванні глобальних стандартів протидії насильству, включаючи розроблення нормативних документів та систематизацію ефективних практик. Саме завдяки діяльності ООН, ОБСЄ, Ради Європи та міжнародних агенцій, зокрема UNFPA та USAID, країни отримують аналітичні, методичні та експертні інструменти для вдосконалення власних моделей реагування. Національний рівень характеризується диверсифікацією підходів до регулювання домашнього насильства залежно від правової системи, соціальних умов та політичних рішень кожної держави. Позитивними практиками виступають криміналізація примусового контролю, впровадження електронного моніторингу кривдників, розширення компетенцій поліції, спеціалізація судів, міжсекторальні стратегії профілактики та соціальної підтримки. Водночас у ряді країн наявні бар'єри,

пов'язані з нерівномірною територіальною доступністю допомоги або залежністю від судових рішень. Спеціалізований рівень продемонстрував, що створення профільних служб – поліцейських підрозділів, мультидисциплінарних команд, кризових центрів, шелтерів – підвищує якість реагування, мінімізує вторинну віктимізацію та забезпечує жінкам можливість отримати терміновий і комплексний супровід. Більш розвинені системи демонструють високу інтегрованість соціальних служб, охорони здоров'я, поліції, соціальних працівників та неурядових організацій. Індивідуальний рівень підкреслює важливість персоналізованої роботи з постраждалими: психологічної та психотерапевтичної підтримки, юридичного супроводу, економічної допомоги, програм ресоціалізації, професійної підготовки та навчання. Важливими також є програми роботи з агресорами, які у ряді країн сприяють зниженню ризику повторного насильства.

Ключові слова: домашнє насильство, жінки, зарубіжний досвід, комплексний підхід, рівні реагування, соціально-правова допомога, соціальна робота.

Nesterchuk V. V., Danylchuk L. O. International experience in combating domestic violence against women: a comprehensive approach

The article presents a comprehensive analysis of international, national, specialized, and individual mechanisms for combating domestic violence against women, demonstrating the following: the effectiveness of social and legal assistance is shaped by a number of systemic factors, including an adequate regulatory framework, institutional support, interdepartmental cooperation, flexible response models, and accessible services for survivors. In the current context of increasing social risks, conflicts, and socio-economic instability, ensuring specialized, accessible, safe, and evidence-based assistance for women affected by domestic violence has become a priority of state social policy and the field of human rights protection. It is established that the international level of response performs a fundamental function in shaping global standards for combating violence, including the development of regulatory documents and the systematization of effective practices. Thanks to the activities of the UN, OSCE, Council of Europe, and international agencies such as UNFPA and USAID, countries receive analytical, methodological, and expert tools for improving their own response models. The national level is characterized by diverse approaches to regulating domestic violence, depending on each country's legal system, social conditions, and political decisions. Positive practices include the criminalization of coercive control, the introduction of electronic monitoring of perpetrators, the expansion of police powers, specialization of courts, and multisectoral strategies for prevention and social support. At the same time, in a number of countries certain barriers persist, including uneven territorial accessibility of assistance and excessive dependence on judicial decisions. The specialized level demonstrates that the establishment of dedicated services – police units, multidisciplinary teams, crisis centers, and shelters – improves the quality of response, minimizes secondary victimization, and ensures that women receive urgent and comprehensive support. More advanced systems show a high level of integration among social services, healthcare, police, social workers, and non-governmental organizations. The individual level emphasizes the importance of personalized work with survivors, including psychological and psychotherapeutic support, legal assistance, economic aid, resocialization programs, vocational training, and education. Equally important are perpetrator-intervention programs, which in several countries help reduce the risk of repeated violence.

Key words: domestic violence, women, international experience, comprehensive approach, levels of response, social and legal assistance, social work.

Дата першого надходження статті до видання: 16.12.2025
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.02.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 18.03.2026

Стаття поширюється на умовах
 ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

